

«AMALIY MATEMATIKA VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINING ZAMONAVIY MUAMMOLARI»
XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN

TOSHKENT DAVLAT
TRANSPORT UNIVERSITETI
Tashkent state
transport university

BUXORO
DAVLAT
UNIVERSITETI

«AMALIY MATEMATIKA VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINING
ZAMONAVIY MUAMMOLARI»
XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN
MATERIALLARI

ABSTRACTS
INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
«MODERN PROBLEMS OF APPLIED MATHEMATICS AND
INFORMATION TECHNOLOGIES»

МАТЕРИАЛЫ
МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
«СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ ПРИКЛАДНОЙ МАТЕМАТИКИ И
ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ»

2022-yil, 11-12 may

BUXORO – 2022

Buxoro davlat universiteti
BUXORO, 200117, M.IQBOL ko'chasi, 11-uy, 2022

@buxdu_uz

@buxdu1

@buxdu1

www.buxdu.uz

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИ
В.И. РОМАНОВСКИЙ НОМИДАГИ МАТЕМАТИКА ИНСТИТУТИ
ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ УНИВЕРСИТЕТИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ТРАНСПОРТ УНИВЕРСИТЕТИ
БУХОРО ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ**

Бухоро фарзанди, Беруний номидаги Давлат мукофоти лауреати, кўплаб ёш изланувчиларнинг ўз йўлини топиб олишида раҳнамолик қилган етук олим, физика-математика фанлари доктори Файбулла Назруллаевич Салиховнинг 90 йиллик юбилейларига бағишланади

**АМАЛИЙ МАТЕМАТИКА ВА
АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИНИНГ
ЗАМОНАВИЙ МУАММОЛАРИ**

**ХАЛҚАРО ИЛМИЙ-АМАЛИЙ АНЖУМАН
МАТЕРИАЛЛАРИ**

2022 йил, 11-12 май

БУХОРО – 2022

Проект 		Название команды		Члены команды
История/задания	Критерии приемки	Сделать	В работе	Готово
Критерии готовности	Критерии успеха	График сгорания задач	Препятствия	

В итоге работа по SCRUM еще сильнее, чем обычные проекты, помогает развить у учеников soft skills, автономность, ответственность и гибкость.

ОЛИЙ ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИДА КРЕДИТ-МОДУЛЬ ТИЗИМИ ВА РАҚАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАР ИНТЕГРАЦИЯСИ

Хўжаев С.С.

Бухоро давлат университети, Бухоро, Ўзбекистон

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 31 декабрдаги 824-сонли “Олий таълим муассасаларида таълим жараёнини ташкил этиш билан боғлиқ тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори билан тасдиқланган “Олий таълим муассасаларида ўқув жараёнига кредит-модуль тизимини жорий этиш тартиби тўғрисида”ги низом асосида Бухоро давлат университетида 2020/2021 ўқув йилидан бошлаб кредит-модуль тизими жорий этилди.

Кредит-модуль тизимининг тарихига назар ташлайдиган бўлсак-Кредит-модуль тизими XIX асрнинг иккинчи ярмида даставвал Америка қўшма штатларининг олий таълим муассасаларида жорий этилган. Ўша вақтда олий таълим муассасалари қатъий белгилаб қўйилган ўқув дастурлари асосида фаолият юритган.

1969 йилда Гарвард Университетига ўша даврнинг энг илғор фикрловчиларидан бўлган Чарлес Эллион президент этиб сайланди. У кўп ўтмай университетдаги қатъий белгилаб қўйилган ўқув дастурларини бекор қилди. Талабалар ўқув дастурида таклиф қилинадиган фанлар орасидан ўзлари хоҳлаган ва қизиққан фанларини танлаб, ўрганиш имкониятига эга бўлдилар. Талабалар ўзлари фанларни танлаётганлари учун университет ўқув дастуридаги фанлар ҳам табиий равишда саралана бошлайди. Замон талабига жавоб бермайдиган, талабаларда қизиқиш бўлмаган кераксиз фанлар ўқув дастурини тарк эта бошлайди. Университет фанлар рўйхати меҳнат бозори ва талабалар эҳтиёжидан келиб чиқиб шакллантирилади.

Ўз фанларига талабаларни жалб қилиш мақсадида ўқитувчилар ҳам дарсларни сифатини яхшилашга ҳаракат қила бошлайди. Акс ҳолда улар ўқитаётган фан ўқув дастурларидан чиқарилиб юборилиши мумкинлигини ҳис қилиб, ҳаракатни бошлашади.

Гарвард Университети қатъий ўқув дастурларидан воз кечгандан сўнг, бир қатор саволлар тўғрисида бошлади. Университетда қатъий белгилаб қўйилган дастурлар йўқлиги, талабалар курсдан-курсга ўтиши ёки университетни битириши қандай меъзонлар асосида амалга оширилиши мумкин?

Бу саволларнинг барчасига жуда оддий ечим топилди. Ҳари бир фанга ўқиш юкласидан келиб чиқиб рамзий ўлчов бирликлари, яъни кредитлар тақсимланди. Ҳар бир фан муайян миқдордаги кредитларда акс этади. Ҳар бир талаба ўқув йили охиригача муайян миқдордаги кредитларни тўплаши кераклиги белгилаб қўйилади.

2020/2021 ўқув йилидан бошлаб Ўзбекистондаги нуфузли олий таълим муассасалари ҳам хорижий олий таълим муассасалари тажрибаси асосида кредит-модуль тизими жорий қилинди. Ушбу тизимни жорий этиш мавзусида вазирликнинг масъул мутасаддилари иштирокида ўқув-семинарлари, тренинглари ўтказилди ва профессор-ўқитувчиларга тегишли ахборотлар бериб борилди.

Кредит-модуль тизимини сифатли амалга ошириш мақсадида олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги томонидан NEMIS OTM рақамли ахборот тизими ишлаб чиқилди ва жорий этилди. Ушбу тизим олий таълим муассасаларинг серверида жойлаштирилган бўлиб, OTMларнинг административ

ва ўқув фаолиятларини автоматлаштириш, ўқув жараёнларини ташкил этиш ва бошқариш ҳамда вазирлик ахборот тизимига тегишли маълумотларни юклаш вазифаларини бажаради.

НЕМИС ОТМ рақамли ахборот тизимидан фойдаланиш учун ректор, проректорлар, мутахасасислар, деканлар, декан муовинлари, кафедра мудирлари, ўқитувчилар, талабалардан олиҳида билим ва малака талаб этилади. Фойдаланувчиларнинг лавозимига қараб рол тақдим этилади ва турли ваколатлар берилади.

Тизимдан фойдаланувчилар интернет тармоғига уланган замонавий русумдаги компьютерлардан, планшет, ёки замонавий мобил қурилмалари ёрдамида тизимдан фойдаланадилар.

Бу платформа талабалар учун ҳам профессор-ўқитувчилар учун ҳам жуда катта афзалликларга эга ҳисобланади.

НЕМИС ОТМ рақамли ахборот тизими Олий таълим тизимидаги жараёнларини рақамлаштириш орқали қоғозбозликни олди олинади ва профессор-ўқитувчилар асосий вақтларини билим бериш ва изланиш билан шуғулланишига имкон яратади.

Билим ва илмнинг шаклланиши эса бевосита таълим тизимига бориб тақалади. Таълим тизими самарадорлигини ўқитувчи савияси, талаба эҳтиёжи, ўқув адабиётлари мазмуни ҳамда мустақил таълимни шакллантиришга қаратилган инфратузилма бевосита таъминлаб беради. Демак, малакали кадрларни тайёрлаш, уларни меҳнат бозори талабларига мувофиқ рақобатдошлигини ошириш, ижодий фикрлайдиган мутахасисларни етиштириш ўқув даргоҳларида йўлга қўйилган таълим бериш жараёни билан чамбарчас боғлиқ.

2030 йилга қадар республикадаги барча олий таълим муассасаси (ОТМ)нинг 85 фоизи, жумладан, 2020/2021 ўқув йилининг ўзида 33 та олий таълим даргоҳини кредит-модуль тизимига ўтказиш кўрсатиб ўтилди.

Қисқа қилиб айтганда кредит-модуль тизими, бу — таълимни ташкил этиш жараёни бўлиб, ўқитишнинг модуль технологиялари жамламаси ва кредит ўлчови асосида баҳолаш модели ҳисобланади. Уни бир бутунликда олиб бориш серқирра ҳамда мураккаб тизимли жараёндир.

АДАБИЁТЛАР

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг 2020 йил 24 январда Олий Мажлисга йўллаган Мурожаатномаси.
2. “Иқтисодиёт ва инновацион технологиялар” илмий электрон журнали. № 3, май-июнь, 2020 йил
3. Шаронин Ю.В. Цифровые технологии в высшем и профессиональном образовании: от личносно ориентированной Смарт-дидактики к блокчейну в целевой подготовке специалистов // Современные проблемы науки и образования. – 2019. – № 1.
4. Абдуллаев, М., Аюпов, Р., Рақамли иқтисодиёт - кадрлар тайёрлашнинг долзарб йўналишлари. (2020).

LMS ТИЗИМИНИ ЯРАТИШДА БОШҚАРУВ ЖАРАЁНЛАРИ

¹Элов Б.Б., ²Примова М.Ҳ.

¹ТошДўТАУ, Тошкент, Ўзбекистон

²ЎЗМУ, Тошкент, Ўзбекистон

ОТМга ахборот технологияларини жорий этиш ва улар асосида LMS тизимларини тадбиқ қилиш ташкилот фаолиятининг технологик ривожланишига ва самарадорликнинг оширишга олиб келади. ОТМ раҳбариятининг фаолиятда ахборот тизимини ишлаб чиқиш, лойиҳалаштириш ва жорий этиш талаблари ва қоидаларига тўлиқ амал қилишлари орқали кутилган натижага эришлари мумкин.

LMS тизимини яратишда бошқарув жараёнларида умумий ҳолда тўртта босқичда амалга оширилади.

Таҳлил босқичида лойиҳалаштириладиган тизимга қўйилган қуйидаги талаблар ишлаб чиқилади:

- *класслар ва уларга мос бизнес-транзакциялар диаграммалари;*
- *амалий соҳа жалараёнлари моделлари (диаграммалар) ва уларга мос LMS функциялари;*
- *предметли соҳа объектларига мос класслар ва уларга мос «объект-алоқа» диаграммалари;*
- *LMS фойдаланувчилари, бўлимлар ва хизмат кўрсатиш тузилмаларининг топологияси;*
- *LMS маълумотларини, ахборотларни ва тизимни ҳимоялаш технологиялари (параметрлари).*